



Ιδέες

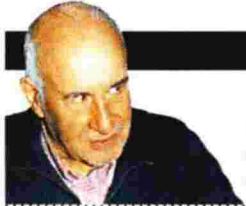
ΚΩΣΤΑΣ  
ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ

**Ο Τέτοιος και  
η παναγιότητα  
της ελληνικής  
αίσθησης  
της ομορφιάς**

Σελ. 8

Ο βορειοηπειρώτης συγγραφέας παραδίδει δύο μικρές ιστορίες με πρωταγωνιστές τράπεζες, εξεγερμένους και μετανάστες και με κοινό άξονα τη σημερινή εποχή

## Τηλέμαχος Κώτσιας Εγκώ Αλβανός ή Σουηντός;



ΓΡΑΦΕΙΟ  
ΘΑΝΑΣΗΣ  
Θ. ΝΙΑΡΧΟΣ

**Ε**χει συνειδητοποιήσει ο Τηλέμαχος Κώτσιας πως δεν γίνεται τα θέματα της καταγωγής ή της μετανάστευσης – είτε την έχει επιθυμήσει κανείς είτε έχει εξαναγκαστεί να την επιχειρήσει – να συνιστούν τον κύριο άξονα του αφηγηματικού του προσανατολισμού και να μην είναι το συναισθηματικό στοιχείο αυτό που βαραίνει σχεδόν αποκλειστικά στη διαχείριση των ανθρωπίνων σχέσεων, όπως ακριβώς τις βιώνουν οι ήρωές του. Μια απόδειξη του συναισθηματικού αντικρίσματος των πραγμάτων που

**Η σύμπτωση λειτουργεί μέσα στο βιβλίο του Κώτσιας σε ένα αβυθόμετρο κοινωνικό επίπεδο, δίνοντάς του μια εφιαλτική διάσταση**

προκαλεί την έκρηξη μιας πρωτογενούς ενώ έρχεται κανείς σε επαφή μαζί τους, η περιγραφή της τράπεζας που επιχειρεί ο Κώτσιας στη νουβέλα «Οι δεινόσαυροι των Αθηνών». Τόσο καιρία και ταυτόχρονα τόσο ποιητική και τόσο αλληγορική που κάνει να ακούγεται υποδεέστερη η ευθύβολα αιφνιδιαστική αλλά και μονοσήμαντη, κατά βάθος, φράση του Μπρεχτ «μεγαλύτερο αδίκημα και από τη ληστεία μιας τράπεζας είναι η ιδρυσή της».

Όπως ακριβώς το άνοιγμα στο θέαμα του μεγάλου κόσμου γίνεται απείρως οδυνηρότερο όταν επιχειρείται μέσω ενός ανθρώπου – στη συγκεκριμένη περίπτωση του Στέφανου Καρυπίδη – αν συγκριθεί με την εξέγερση ενός πλήθους διαδελωτών που θα επιχειρούσε να εισβάλει σε μια τράπεζα. Αφού θα ήταν αδύνατον το πλήθος να πιωθωθεί με τη σκέψη ότι ο ιμπεριαλισμός συνιστά μια μετεξέλιξη της εποχής των δεινοσαύρων, με μόνη ουσιαστική διαφορά ανάμεσά τους το γεγονός ότι οι δεινόσαυροι δεν ήξεραν να διαφημίζουν τον εαυτό τους. Το ακόμη πιο ενδιαφέρον στον Κώτσιας είναι πως οι λεπτολόγες παρατηρήσεις του όσον αφορά για παράδειγμα τη χρησιμότητα της τσέπης σε ένα πουκάμισο – που θα ακούγονταν ενδεχομένως ως γεμίσματα για να αποκτήσει η νουβέλα μια συγκεκριμένη έκταση – διαθέτουν μια τέτοια προυσιανή πειθώ ώστε να γίνονται ίσης ή και μεγαλύτερης ακόμη σημασίας σε



Ο Τηλέμαχος Κώτσιας γεννήθηκε το 1951 στο χωριό Βρυσερά της Δρόπολης, στη Βόρεια Ηπειρο. Ζει στην Αθήνα από το 1990. Το μυθιστόρημά του «Στην απέναντι όχθη» ήταν υποψήφιο για το Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας και ο «Κώδικας τιμής» βραβεύτηκε με το Athens Prize for Literature

σχέση με τις σημειούμενες λεπτομέρειες όσον αφορά το άνοιγμα των θεμελίων για να χτιστεί μια τράπεζα.

### Το κλεμμένο πορτοφόλι

Αν όμως στους «Δεινόσαυρους των Αθηνών» έχουμε την ανατομία μιας εποχής, που ο σχετικά προγραμματικός της χαρακτήρας δεν της στερεί μια καλπάζουσα ευρηματικότητα, ανανεωμένης από σελίδα σε σελίδα με τον πιο απρόβλεπτα συνεπή τρόπο, στη δεύτερη νουβέλα του βιβλίου που έχει τον τίτλο «Ταξίδι σε λάθος χώρα» ο Κώτσιας κατορθώνει να αποκαθαίρει με αμιγή λογοτεχνικά τρόπο σκοτεινά κοινωνικά συμφραζόμενα με τη χρήση που

ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΚΩΤΣΙΑΣ  
Οι δεινόσαυροι των Αθηνών  
Ταξίδι σε λάθος χώρα



Τηλέμαχος Κώτσιας  
ΟΙ ΔΕΙΝΟΣΑΥΡΟΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ  
ΤΑΞΙΔΙ ΣΕ ΛΑΘΟΣ ΧΩΡΑ

Εκδ. Πατάκη, 2015  
Σελ. 176  
Τιμή: 9,50 ευρώ

κάνει μιας έννοιας συναφασμένης με τη μεγάλη λογοτεχνία, όπως είναι η έννοια της σύμπτωσης. Ο Σουηντός Λαρς Σίγκμουντσεν, που θα ζούσε αμέριμνος μερικές ημέρες ερωτικής ευωχίας στην Αθήνα αν δε του κλέβανε το πορτοφόλι μέσα στο στριμωξίδι του τρόλεϊ, βλέπει τη ζωή του να αλλάζει άρδην και να γίνεται συνειδητός του προορισμός κάτι που το πιθανότερο θα ήταν να έχει ζήσει τη ζωή του ολόκληρη χωρίς να το έχει υποψιαστεί.

Ο Κώτσιας, αντί να καταγγέλλει τις πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες που είναι υπεύθυνες γι' αυτή του την αλλαγή – υπάρχει η καταγγελία αλλά με έναν τοεχοφικά ειρωνικό

τόνο –, ρίχνει το βάρος στην υπαρκτή περιπέτεια που συνιστά για τον σουηδό ήρωά του η εμπλοκή του με ανθρώπους που, πριν μια μόλις ώρα, θα ήταν αδύνατον να φανταστεί ότι υπάρχουν. Το πούλμαν που μεταφέρει από την Αθήνα στην Κακαβιά τους απελαυνόμενους Αλβανούς μαζί με τον Σουηδό Λαρς Σίγκμουντσεν – αυτόν κατά λάθος – μεταβάλλεται από μια κόλαση σε ένα λουτρό της Κανάθου. Η συντελούμενη ανάμεσα τους επικοινωνία λειτουργεί για τους μεν Αλβανούς εξαγνιστικά, για τον δε Σουηδό ως προϋπόθεση για να αποκτήσει μια άγνωστη, ως τα σήμερα, αυτοσυνειδησία. Σαν να χώρεσε ο Κώτσιας τα δύο πέμπτα της ανθρωπότητας μέσα σε ένα πούλμαν ώστε να συνειδητοποιούμε δραστήρια – όπως στην «Ιστορία ενός αιχμαλώτου» του Στρατί Δούκα – πως η αδιαμεσολάβητη επαφή είναι αυτή που μπορεί να ενώσει τα διεστώτα μέσα στον κόσμο.

### Η φωνή της μοίρας

Σε όποιον βαθμό και αν γνωρίζει κανείς την ελληνική λογοτεχνία, θα ήταν δύσκολο να θυμηθεί μια αλλαγή που να συντελείται τόσο βαθιά και τόσο ακαριαία όσο αυτή του Λαρς Σίγκμουντσεν. Δεν πρόκειται για μια απόφαση που δούλευε μέσα του – συνειδητά ή ερήμην του – για χρόνια, μήνες, μέρες ή και ώρες ακόμη. Παραπέμποντας στους στίχους του Διονυσίου Σολωμού «Αστραψε φως και γνώρισε ο νιος τον εαυτό του», ο άθελά του χαρακτηρισμένος ως λαθρομετανάστης Σουηδός αναγνωρίζει στην παρεξήγηση αυτή μια φωνή της μοίρας. Με αποτέλεσμα κάτι το οποίο απείχονταν να συμφιλιώνεται μαζί του και να αποκατά τον χαρακτήρα μιας ελεύθερης επιλογής. Η μεταστροφή του Λαρς την ώρα που ατενίζει τα άγρια, γυμνά και γκριζά βουνά της Αλβανίας, με τις ακτίνες ενός ήλιου που γέρνει προς τη Δύση να δημιουργούν μια άλλου είδους μαγεία, σε σχέση με εκείνη που είχε γνωρίσει στην Ελλάδα, σχεδόν σαν να μας προειδοποιεί για μια μεταστροφή που μπορεί να προκύψει οποιαδήποτε στιγμή μέσα στον κλυδωνιζόμενο κόσμο μας. Πολύ περισσότερο όταν τη μεταστροφή αυτή την κοινωνούν όλοι οι Αλβανοί που συμβαίνουν να είναι μέσα στο πούλμαν, χωρίς απολύτως καμιά συνεννόηση ανάμεσά τους, έχοντάς τους προΐδεάσει δύο μόνο λέξεις του Λαρς, «Εγκώ Αλβανός».

Ανάλογα βέβαια με τις περιπέτειες, τόσο διαφορετικές σε σημασία, ένταση και πόνο, που υφίσταται η ανθρωπότητα σε ευθεία σχέση με τη γεωπολιτική σύσταση των περιοχών της, δεν χρειάζεται παρά το γύρισμα ενός διακόπτη, ένα απλό κλικ, για να αισθανθεί – η ανθρωπότητα – ως σωτήρια αλήθεια κάτι που σκόναφτε διαρκώς επάνω του αλλά κακόπιστα το αγνοούσε.

Με τη σύμπτωση να λειτουργεί μέσα στο βιβλίο του Κώτσιας σε ένα αβυθόμετρο κοινωνικό επίπεδο, δίνοντάς του μια εφιαλτική διάσταση αντίστοιχη με εκείνη που συναντούμε στον «Πύργο» του Φρανκ Κάφκα, η τελική εντύπωση φαίνεται να συνοψίζεται σε μια μαλακωμένη από τη γλύκα της μεσογειακής πλιθοφάνειας γραφή, γεγονός που κάνει την τελευταία ακόμη πιο πλήρη, πιο σφαιρική.